

Павленко С. О. – кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ПОШИРЕННЯ

Сучасна організована злочинність становить небезпеку не лише для національних інтересів окремих держав, а й є загрозою для міжнародної безпеки, оскільки набуває транснаціонального характеру. Особливо це стосується країн з нестабільною соціально-політичною та економічною ситуацією, що перебувають на етапі економічної та політичної трансформації, зокрема України [1, с. 99].

Організовані групи і злочинні організації контролюють ліву частку тіньового капіталу, протиправну діяльність, пов'язану із розкраданням бюджетних коштів, легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом (наркобізнес, нелегальна міграція тощо) [2].

Корупція постає одним із найважливіших елементів організованої злочинності. На сучасному етапі звичайні й розрізнені злочини поступаються місцем великомасштабним злочинним акціям, глибокому проникненню через корумповані зв'язки в економіку і фінансову систему, спробам впливати на політику держави в цьому середовищі [3, с. 66].

Корумповані зв'язки, налагоджені в органах законодавчої, виконавчої та судової влади, призводять до залежності державних органів від кримінальних структур. Це забезпечує прийняття необхідних для них рішень через порушення чинного законодавства або суспільних норм.

Згідно зі статистичною звітністю правоохоронних органів України за 2008–2013 рр. [4, с. 69], нині наявна тенденція до зростання за певні періоди кількості виявлених організованих груп і злочинних організацій з корумпованими зв'язками у понад два рази: від 15 у 2008 р. до 27 у 2009 р., 29 – у 2010 р., 38 – у 2011 р., 36 – у 2012 р. [5]. Їх питома вага загалом збільшилась з 3,97 % у 2008 р. до 8,72 % – у 2013 році.

Відповідно до статистичних даних Міністерства внутрішніх справ України, за 2014 р. із 135 виявлених організованих груп і злочинних організацій 22 (16,3 %) мають корумповані зв'язки [5], що значно більше за показники 2013 року. У 2015 р. виявлено лише 11 організованих груп і злочинних організацій з корумпованими зв'язками, що на 37,3 % менше за показники аналогічного періоду 2014 року.

Організовані групи та злочинні організації з корумпованими зв'язками виявляють досить рідко. На думку науковців, це варто пов'язувати не зі зменшенням кількості корумпованих державних службовців, а зі зниженням ефективності та повноти розслідування кримінальних проваджень [6].

Офіційна статистика повною мірою не відображає рівень і динаміку розповсюдження злочинів цього виду внаслідок високого рівня їх латентності, складності виявлення та документування, а також високого ступеня прихованості та можливості уникнення відповідальності за зазначені корупційні діяння.

Деякі фахівці вважають, що організована злочинність не є загрозою для України. Якщо вивчати це явище лише з позицій облікованих суспільно небезпечних діянь, то за збереження нинішньої динаміки упродовж декількох десятиків років вона може просто зникнути [7].

Очевидно, що корупція є вигідною як власне для корупціонера (спосіб його збагачення), так і для тих осіб та структур (організованих злочинних угруповань), які задовольняють власні інтереси, використовуючи корумпованих чиновників. Останні можуть використовувати корупційні зв'язки для різних цілей (отримання прибутку, самозахист від дії закону та інших форм соціального контролю, проникнення в легальні структури державної влади).

Отже, суспільна небезпечність корупції у контексті організованої злочинності полягає в тому, що вона є умовою існування останньої, складовою її стратегії, захисним механізмом. Корумповані чиновники та правоохоронці сприяють не лише безпеці організованої злочинної діяльності, а й створюють режим найбільшого сприяння для протиправних комерційних операцій та усувають перешкоди, коли доводиться мати справу з державними установами [7, с. 83].

Організована злочинність прагне: захопити найважливіші сфери життєдіяльності суспільства й держави – органи влади й управління; встановити контроль над фінансово-промисловими групами, окремими підприємствами, суб'єктами підприємницької діяльності; лобіювати власні інтереси в законодавчих органах та органах державного управління [8, с. 3].

Попри такі негативні характеристики, відсутня цілеспрямована і науково обґрунтована політика у сфері протидії злочинності, зокрема і організованій [9, с. 5]. За роки незалежності в Україні не було розроблено доктрину та концепцію протидії цьому небезпечному явищу. Чинні нормативні документи з цього питання переважно мають декларативний характер, є неконкретними [9, с. 5].

У філософії є методологічний принцип – «бритава Оккама». Він полягає в тому, що не варто множити сутності без нагальної необхідності. Таким чином, у контексті нашої проблеми зауважимо, що не варто приймати закони лише заради їх кількості та загальної звітності, намагаючись замінити якість кількістю.

Список використаних джерел

1. Погорецький М. А. Організована злочинність в Україні: тенденції розвитку та заходи протидії / М. А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – Вип. 16. – С. 99–110.

2. Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 21 жовт. 2011 р. № 1000/2011. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14091.html>. – Назва з екрана.

3. Суворов О. М. Поняття службових злочинів корупційної спрямованості та їх криміналістична характеристика / О. М. Суворов // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – № 4 (25). – Т. 7. – С. 66–71.

4. Юрченко О. М. Національне антикорупційне бюро: перспективи діяльності / О. М. Юрченко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією : наук.-практ. журн. – 2014. – № 2 (33). – С. 69–73.

5. Статистичні відомості про виявлені організовані групи та злочинні організації і вчинені ними кримінальні

правопорушення за період з 2008 по 2013 рр. (у таблицях) // Департамент інформаційно-аналітичного забезпечення МВС України. – Київ : [б. в.], 2014. – 14 с.

6. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Бусол Олена Юріївна. – Київ, 2015. – 479 с.

7. Шостко О. Ю. Сучасний стан організованої злочинності в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Шостко. – Режим доступу: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/83859/83462>. – Назва з екрана.

8. Мірошниченко С. С. Головні напрямки діяльності органів прокуратури України з попередження організованої злочинності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / С. С. Мірошниченко. – Київ : [б. в.], 2007. – 21 с.

9. Максимів О. Д. Теоретичні засади політики України у сфері протидії злочинності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Максимів Ольга Дмитрівна. – Львів, 2016. – 21 с.

Павленко Н. В. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ

ІНСТИТУТ НЕФОРМАЛЬНОГО КУРАТОРСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМОЇ КОРУПЦІЇ

В уявленні пересічних громадян корупція зазвичай асоціюється з діяльністю представників апарату державного управління, оскільки саме з адміністративною формою корупції їм найчастіше доводиться стикатись у повсякденному житті. Проте набагато загрозливішим для суспільства є інший вид корупції, який отримав назву «захоплення держави». Він виявляється в здійсненні впливу на прийняття законодавчих актів, а також рішень виконавчої і судової влади, які створюють інституційні умови для отримання несправедливої вигоди конкретними суб'єктами господарювання. Вибірковий характер отриманих преференцій не лише спотворює умови конкуренції з усіма негативними наслідками для функціонування ринків і